

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Tepiditas spiritualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

TEPIDITAS SPIRITUALIS.

Remedia contra Tepiditatem.

I. REMED. Considera hanc Tepiditatem vel languorem spiritualem à Spiritu sancto improbari in sacris litteris. Nam Salomon in Proverbiiis suis ait. *Qui mollis & dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipatus.* Et Jeremias *Maledictus, qui opus Dei facit negligenter.* Et Christus apud Mathæum. *Omnia arbor, quæ non facit bonum fructum excidetur & in ignem mittetur.* Et, *Inutile seruum eicitur in tenebras exteriores.* Et, *Regnum celorum vim patitur & violenti rapiunt illud.* Et B. Iacobus. *Scienti bonum facere, & non facienti peccatum est illi.* Et B. Ioannes in Apocalypsi. *Vtinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo.*

II. REMED. Considera, quemadmodum tepidorum Religiosorum mores (nam de his maximè agimus) descripserint religiosi Patres. Ac Ioan. Cassianus quidem libro monasticarum institutionum decimo describit his verbis. *Tepiditatem hanc nonnulli senum esse pronunciant meridianum demonem qui in psalmo nonagesimo nuncupatur. Qui cum miserabilem obsiderit mentem, horrorem loci, fastidium cellæ, fratrum quoque qui cum eo vel eminus commorantur, tanquam negligentium ac minus spiritualium aspersionem gignit atque contemptum. Ad omne quoque opus, quod intra septa sui cubilis est, facti desistunt & inertem. Non cum in cella residere, nec operam sinit impendere lectioni, nihilque se propere tanto tempore in eadem commorantem ingemiscit, donec fuerit illi consortio copulatus conquiritur atque suspirat, & ab omni se dolet spiritali quaestu inanem, in locoque vacuum consistere, ut pote qui cum posset etiam alios regere ac prodesse plurimis, nullam adificauerit, nec quenquam institutione sua doctrinaque lucratus sit. Absentia, longè posita magnificat monasteria, e contra vniuersa quæ habentur in manibus aspera. Propterea non posse se saluari putat in eo loco durantem, nisi relicta cella. Tum praeterea locum illucque anxius circumspicit, & nec fratrem sibi quenquam aduentare suspirat, sicut nulla re alia tantæ oppugnationis remedium, quam visitatione fratris cuiuspiam, seu somni solius solatio posse assistet inueniri. Deinde honestas idem morbus ac necessitas suggerit salutationes fratribus exhibendas, visitationesque infirmorum vel eminus, vel longius positorum. Quædam etiam pia ac religiosa dicit officia, illos vel illas debere parentes inquiri, & ad salutandos eos crebrius properari, illam religiosam, de uocantque Deo feminam, omni presertim parentum praesidio destitutam magnum opus esse pietatis frequentius inuisere, ac si quid ei sit necessarium, quæ à propriis parentibus negligenter atque despiciunt, sanctissimum procurari, magisque portare in his operam pietatis impendi, quam infructuose, ac sine vllò profectu in cellula residere. S. Bern. vero in sermone de Ascensione Domini ita scribit. *Advertere potes in omnibus fieri religio-**

Prou. 18. 9.
Ier. 48. 10.
Matth. 3. 10.

Matth. 25. 30.
Matth. 22. 12.
Iac. 4. 17.
Apoc. 3. 15.

Cass. cr. 2. 3. 4.
Eial. 90. 6.

Bal. serm. 6.

religiosis congregationibus viros repletos consolatione, superabundantes gaudio, iucundos semper & hilares, feruentes Spiritu die ac nocte meditantes in lege Dei, crebro suspicientes in caelum, & puras manus in oratione leuantes, solictos obseruatores conscientiae, & deuotos sectatores bonorum operum, quibus amabilis disciplina, dulce ieiunium, vigiliae breues, labor manuum delectabilis, & vniuersa denique huius conuersationis austeritas refrigerium videatur. Contra sanè inuenire est homines pusillanimes & remissos, deficientes sub onere, virga & calcariibus indigentes, quorum remissa latitudo, pusillanimitas tristitia est, quorum breuis & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio: quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspeditione, oratio sine cordis inentione, lectio sine adificatione, quos denique, vt videmus, vix gebeunæ metus inhibet, vix pudor cohibet, vix frenat ratio, vix disciplina cohercet. Id serm. 63.

quodam in Cantica circa finem in hunc modum depingit mores frigidorum vel tepidorum nouitiorum. Hoc frigus, inquit, si semel animam inuasit, mox (vt in corpore solet euenire febricitantibus) subit quidam animi rigor, & vigor lente scit, languor fingitur virium, horror austeritatis intenditur, timor sollicitat paupertatis, contrahitur animus, subtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitae, sopitur ratio, Spiritus extinguuntur, deseruescit nouitus feruor, ingrauescit tepor fastidiosus, refrigerat fraternitas, blanditur voluptas, fallit securitas, renouat consuetudo. Quid plura? distimulatur lex abdicatur ius, fas proscribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur postremo impudentiae manus, praesumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpissimus, plenus ille ignominia & confusione saltus de excelso in abyssum, de parnimento in sterquilinum, de folio in cloacam, de caelo in caenum, de claustro in seculum, de paradiso in infernum. S. BERNARDO adiunge BERNARDINUM Rosignolium Societatis Iesu Theologum, qui accommodatè ad hæc tempora in libris de disciplina Christianæ perfectione accuratè persecutus est hominis tepidi indicia, nempe hæc:

1. Orate sine attentione & feruore Spiritus.
2. Meditari res diuinas sine animi sensu, affectu, fructu.
3. Difficuler se expedire ab hominum frequenti, nec vtili conuersione & colloquio.
4. Aegrè redire ad seipsum, & nunquam aut rarè admodum in cor suum dissipatum animum cogere.
5. Examinare conscientiam, & seipsum inspicere quasi per transfennam, & strictim absque compunctione, proposito, & emendatione.
6. Latè, libenterque se diffundere in omnes res exteriores, non hominum salutis procurandæ, sed tedii sui mitigandi causa.
7. Consolari se, quæsitis solatiis ex rebus creatis, aut excogitationibus inanibus.
8. Liberè de aliis loqui, & eadem libertate aliorum facta, dictatè obseruare & reprehendere.

9. Grauius ferre disciplinam religiosam, si religiosus sis, & omnem admonitionem aut correctionem, quæ olim iucundissima fuisse, inuicem, intempestiuam, intolerabilem existimare.

10. Ad otiosam vitam aspirare, & subterfugere labores ad animarum auxilium fructuosos & necessarios: permittereque, ut earundem zelus omnino languescat: quæ grauis est culpa iis, quibus animarum cura aliqua commissa est.

11. Obedire maioribus, patribus spiritualibus, aut etiam legibus, quibus tenetur, sine vlla animi consolatione, imò cum fastidio lenè, frigide, inuitè.

12. Optare sibi ab hominibus honorem haberi, & ab illis se multum amari, hominum blanditiis, & forte etiam assentionibus delectari.

13. Existimare vocationem laborum suis meritis iam deberi, & immunitatem, qua careant alii, dandam sibi. Et si hæc forte alicui minima videantur, illa sine dubio maiora sunt, videlicet.

14. Frigere iam sacramentorum usum, nec ea amplius frequentare, ut inceperas.

15. Sacras conciones non audire: spirituales & viles libros non euoluere, vel certè rarè & fastidiosius.

16. Occasiones peccatorum minimè vitare ut antea, ideo quia tibi multum, tuisque viribus fidis, quæ temeritas est maxima, atque occultior superbia. ita enim tepidus imprudens prouehitur in altum mundanorum fluctuum; sicque quo minus secum reputat, eo magis periculo propior.

17. Indulgeretibi, tuoque corpori deseruire, & paulatim quicquid salutari poenitentia astrinexas, relaxare molliore viuendi ratione.

18. Memoria replicare pristinos mores, & mundanorum hominum felicitatem, eoque mentis cæcitate induci, ut mundi voluptates, & delicia, quæ prius somnia, ludibriaque, uti sunt, videbantur, non displiceant, ut antea, arridere & incipiant potius, ac præclara, quædam bona videantur.

19. Diuinos instinctus, quibus ad seueritatem vitæ, & Christianam disciplinam subinde excitaris & impelleris, vel non aduertere, vel dissimulare, & in aliud tempus differre, vel quod deterrimum est tepiditatis genus, etiam negligere.

20. Spiritualibus Patribus non auscultare, uti consueueras, & quam eorum consilia præsens probas, absentem factò ab eis discrepare, clam te subtrahere, & ab eorum magisterio, cura que refugere.

III. R E M E D. Considera tepiditatem è diametro pugnare, cum instituto & professione hominis religiosi. Proprium siquidem religiosi, imò

Christiani hominis est tendere ad perfectionem vitæ Christianæ, ac proinde & proficere in dies in studio virtutis. D E V S enim vult omnes suos discipulos esse perfectos, dicens. *Estote perfecti, sicut pater vester celestis perfectus est.* Et S. Iacobus. *Vos fieri perfecti & integri in nullo deficientes.* Tepidi vero sunt, qui nihil cogitant de progressu in pietate, nec ad maiorem perfectionem aspirant. Contra quos ita scribit A V G. *Quantumcumque hic vixerimus, quantumcumque hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iustus sum: qui dixerit, remansit in via, non novit peruenire. Vos dixerit, sufficit, ibi haesit. Attende Apostolum, cui non sufficit. Fratres, inquit, ego me non arbitror apprehendisse. Et rursus dicit. Qui se putat aliquid scire, nondum scit, quemadmodum eum oporteat scire. Vnum autem quæ retro sunt oblitus, in ea quæ ante sunt extensus secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis. Ille ergo currit, tu haesisti? ille dicit nondum se perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? Confundantur qui dicunt tibi, euge, euge. Confundaris & tu inter illos, qui tibi dicis, euge, euge. Clarius S. BERN. ad Abbatem Garinum. Nunquam, inquit, iustus arbitratur se comprehendisse, nunquam dicit, satis est: sed semper esurit sititque iustitiam, ita ut si semper viveret, semper quantum in se est, iustior esse contenderet, si semper de bono in melius proficere totis viribus conaretur. Et paulo post Vbi sunt, qui dicere solent, Sufficit nobis, nolumus esse meliores, quam Patres nostri, O monacho, non vis proficere? Non. Vis ergo desicere. Nequaquam. Quid ergo? Sic mihi inquis, vivere volo, & manere in quo perueni, nec peior fieri patior, nec melior cupio. Hoc ergo vis, quod esse non potest. Quid enim stat in hoc seculo? Ipse denique hominis seculique auctor, quamdiu in terris visus est, & cum hominibus conuersatus nunquam stetit. Et quidem, teste scriptura, pertransiit bene faciendo, & sanando omnes. Pertransiit ergo, sicut non in fructuosè, ita non remisè, non pigrè, non lenio gressu, sed quemadmodum item de eo scriptum est. Exultavit ut gigas ad currendam viam. Porro currentem non apprehendit, qui & ipse pariter non currit. Et quid prodest Christum sequi si non contingat consequi? Ideò Paulus aiebat. Sic currite, ut comprehendatis, &c. Quod si illo currente tu gradum festis, non Christo appropias, sed te magis elongas, timendum quæ tibi est, quod ait David Ecce, qui elongant se à te Domine peribunt. Itaque si proficere currere est, ubi proficere, ibi & currere desinis. Vbi vero non currere, ibi & desicere incipis. Hinc planè colligitur, quia nolle proficere, non nisi desicere est.*

IV. R E M E D. Considera tepiditatis pericula, præcipue tria. Primum est, faciendi præteritorum meritorum iacturam, ut monuit B. GREG. in Pastoralis. Admonendi sunt, inquit, qui inchoata bona minime consummant, ut cautè circumspèctione considerent, quia dum proposita non perficiunt, etiam quæ fuerant cepta conuclunt. Si enim quod videtur gerendum sollicita intentione non crescit, etiam quod fuerat bene gestum decrescit. In hoc quis pe mundo humana anima quasi more nativus est contra iectum fluminis condescendentis, quæ vno loco nequaquam stare permittitur, quia ad ima relabitur, nisi ad summa conetur. Si ergo inchoata bona fortis operantis manus ad perfectionem non subleuat, ipsa operantis emissio

Prou. 13. 9.

Apoc. 3. 16.
Cass coll. 6. c. 17.

Prou. 16. 14.

Cass coll. 4. c. 19.

Apoc. 3. 16.

Bern. ep. 96.

Id. serm. 6.

contra hoc quod operatum est pugnat. Hinc est enim, quod per Salomonem dicitur: *mollis & dissolutus in opere suo fuerit, frater est sua opera dissipantis*. ALTERUM est, dandi occasionem grauiori ruinae. Qui enim in virtute progreditur vult, quasi ianuam occludit inspirationi diuinæ ac proinde exponit se periculo ne abiiciatur vel euomatur, vt loquitur Apocalypsis, à Deo bene notauit I O A. C A S S I A N V S. *Lapsus, quispiam, inquit, neque quæ subitanea ruina corruisse credendus est, sed aut prauæ institutionis d. coeptus exordia, aut per longam mentis incuriam paulatim virtute animi decedente & per hoc sensim incrementibus casu miserabili concidisse. Ante contritionem enim præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio: quemadmodum domus nunquam subitaneo ad ruinam procumbit, impulsu, nisi aut antiquo vitio fundamenti, aut longa inhabitantia deficiat. Sicidius primum paruis simis penetrantibus corrupta sensim fuerint munimenta telorum.*

TERTIUM periculum est, nunquam emergendi ex gurgite tepiditatis. Vnde GREG. loco iam citato. *Sicut ante teporem frigus sub spe est, ita post frigus tepor in desperatione. Qui enim adhuc in peccatis est, conuersionis filicium non amittit. Qui vero post conuersionem tepuit, & spem quæ esse potuit, de peccatore subtrahit.* Fufius C A S S I A N V S. *Qui semel tepido exorsus in initio monachi capit abici conuulso, nec tamen humilitate ac feruore, quod debuit, iter huius professionis arripuit, infelix semel hac miserabili lue, & in ea quodammodo resolutus, nec ex se ulterius proficisci sapere, nec alterius poterit monitis erudiri. Dicit enim in corde suo secundum illam Domini sententiam, quia diues sum & locuples, & nullius egego. Cui illud quoque, quod subsequitur consequenter optabitur. Tu autem es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus: in eo factus etiam seculari deterior, quod nec miserum se, nec nudum, aut emendatione dignum, vel egeere monitis alicuius, aut in situatione cognoscit, & ob hoc nec exhortationem quidem ullam verbalis salutaris admittit, & frequenter enim vidimus, de frigidis atque carnalibus, id est, de secularibus atque pagani ad spiritalem peruenisse feruorem: de tepidis atque animalibus omnino non videmus.* Cum qua sententia congruit illud B. BERN. ad Richardum Fontanensem Abbatem, eiusque socios. *Multo facilius, inquit, reperias multos seculares conuerti ad bonum, quam vnum quempiam de Religiosis transire ad melius. Rarissima enim in terris est, qui de gradu, quem forte in religione semel attigerit, vel parum ascendat.*

V. REMED. Considera, quam infelix & miserabilis sit tepidorum status. Non tibi horum, ait BERN. in sermone de ascensione Domini, *reatus inferno penitus appropinquare videtur, dum intellectu affectui, & affectu intellectu repugnante necesse habent mittere manum ad opera furtiuæ, qui cibo fortium minime prestentantur, socij plane tribulationis, sed non consolationis. Exurgamus obsecra, quicumque eiusmodi sumus, resarciamus animas, spiritum recolligamus abiicientes perniciosam tepiditatem, et si non quia periculosa est. & Deo solet, (vt interdum miserabiliter plangimus) etiam vomitum prouocare: certe quia molestissima: plena miserie & doloris, & inferno planè proxima ymbra mortis iure censetur.*

VI. R.

VI. REMED. Considera, quanti Deus faciat feruorem Spiritus è diametro repugnantem spiritui tepiditatis. *Neque enim Spiritus & caro, inquit alicubi B. BERN. ignis & tepiditas in vno domicilio commorantur, praesertim cum tepiditas ipsi Domino soleat vomitum provocare.* Primum, Deus ipse ignis consumens est. vt est in Deuteronomio. Consumens, nimirum tepiditatem, omnesq; imperfectiones nostras. *Est Deus in nobis, ait quidam Poeta Ethnicus, agitante calefcimus illo.* Deus nunquam à labore cessator est. *Pater meus inquit Christus apud Ioannem, Usque modo operatur, & ego operor.* Deinde Deo proximi Angeli ab ardore, vel incendio, teste B. Hieronymo, dicuntur Seraphin. Et omnes pinguntur alati, ob promptitudinem in exequendis Dei mandatis salutèque nostra procuranda. Quod ad homines attinet, fidelis populi Duces summi non alii electi sunt, quam qui zelo diuino arderent; vt in veteri testamento Iudaici populi Moyse, Dauid & alii. In nouo gentilis, B. Paulus & Petrus. Ex Apostolis quoque Christus cariores habuit Petrum, Ioannem & Iacobum maiorem, ob eorum ardorem. Martyrum memoriam omnibus sanctis anteponebat Ecclesia ob eximium in fide & caritate, qua flagrarunt, ardorem. Quid aliud primos anachoretas Paulum, Antonium, Macarios, Arsenium, Pachomiu, aliosque innumerabiles, ac imprimis Ordinum religiosorum primos auctores & fundatores tam celebres reddidit, nisi ignis coelestis, quo pectora eorum arserunt, totumque mundum ad imitandum inflammant? S. Franciscus Seraphicus, totus in amore Dei vt carbo igneus, auctore B. Bonauentura, etiam hyeme vnica tantum veste contentus erat, affirmans, *non posse frigere foris, qui intus calefceret.* Noster quoque Franciscus Xauerius inter labores conuersionis Indiarum nonnunquam ita ardebat, vt acclamare cogere ad Dominum. *Satis est.* Nemini hunc ignem negat, qui apud Lucam dixit. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt accendatur?*

VII. REMED. Si existimes te in eiusmodi tepiditatem labentibus annis incidisse, aut non longe ab ea abesse, securim ad radicem pone, hoc est serio labora, vt ad pristinum feruorem Spiritus reuertare, non neglecto spiritualis Patris, si ad manum sit, consilio. Primum autem firmum in animo de vita emendanda renoua propositum, diuinumq; auxilium implora, vt sancti in omnibus tribulationibus & negotiis grauibus fecere, quo fortiter illud, superatis omnibus, quæ incidere solent, difficultatibus, exequi possis. Secundo confessionem generalem, vel de tota vita, vel de eo temporis interuallo, quo languescere cepisti, cum singulari cordis contritione institue, & ad sacram Eucharistiam accede. Qua sumpta tibi ipse ordinem ratione inque meditandi, orandi, pios libellos lectitandi, & alia huiusmodi describe, deinceps accurate obseruanda. Tertio singulis

Tt menti

Bern. serm. 3. de
ascens.

Deut. 4. 24.

Heb. 12. 29.

Quid. 6. fast.

Ioan. 5. 17.

Hier. ep. ad Da-
mas. 162Bonau. in eius
vita.Horat. in eius
vita.

Luc. 12. 49.

Achan, in eius
vita.

Psal. 76. 11.

Mai. 28. 15.

Mar. 6. 31.

Math. 26. 70.

Prou. 29. 25.

Iob. 6. 16.

Eccli. 22. 22.

mensibus, aut maioribus festis, vel bis quotannis idem propositum renoua. Si enim veteres sancti exemplo S. Antonii quotidie soliti erant vitæ instituendæ propositum renouare, vt quotidie ad mortem parati essent, & dicere cum regio Propheta. *Et dixi, nunc capi: hæc mutatio dextera excelsi.* Quanto magis nos præcipuis aliquibus totius anni diebus. Experimento in multis hætenus probatum est, renouationem illam crebriorem magnopere profuisse ad conferuandum vel reuocandum veterem feruorem spiritus. Quarto, si tepiditas illa nimis altas in animo tuo radices egisse videatur, vt communi illo antidoto agrè euelli possint, imitare exemplum eorum, qui Medici corporalis consilio acidulas quantumuis longius remotas petunt, vt potu earum diuturniore inhaerentem morbum repellant, hoc est, cum Medici spiritualis consilio in secessu aliquo ab hominum consuetudine separato, recogita cum Ezechia rege omnes superioris vitæ annos in amaritudine animæ tuæ, commentationes aliquas de fine ad quem à Deo conditus es, de variis Dei beneficiis in te collatis, de peccatorū grauitate, de mundi vanitate, de hominis nouissimis de vita passioneq; Christi Domini institue, experierisq; hæc solitaria Spiritus exercitatione tantum in animo ignem accendi, vt tepiditas tua suum deinceps retinere non possit. Hanc secessionem discipulos docuit Christus, cum apud Marcum eis dixit. *Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum.* Quo loco ERYMIUS sic habet. *Docemur hinc oportere. Et sic magistros non semper se exponere multitudini, sed cum datur opportunitas, reuerti ac solitarios esse mentemque ab exteriori distractione renouare.*

VIDE. V. *Accedia. Desolatio spiritalis. Distractio. Inmortificatio passivum. Inconstantia. Ingratitudo. Lingua abusus. Otium. Pigritia. Praesumptio. Procrastinatio. Pusillanimitas. Tristitia.*

TIMOR HVMANVS SERVILIS.

Remedia contra Timorem Humanum.

I REMED. Considera quid diuina scriptura dicat de timore humano vel mundano, quo quis perculsus non veretur transgredire legem Dei vel S. Ecclesiæ: cuiusmodi fuit Petri Apostoli, dum negauit Christum, & Iudæorum, qui timentes ne tota gens periret, eundem occiderunt Scriptura autem improbat hunc timorem, & ab eo dehortatur. Nam Salomon ait. *Qui timet hominem, cito corruet* Et Iob. *Qui timent pruinam, irruet super eos nix.* Et Ecclesiasticus. *Sicut pali in excelsis, & cæmenta sine impersa posita conuertunt faciem ventis non permanent: sic & cor timidum in cogitatione stultis contra impetum*